

ving van een waarachtige menselijkheid die het harde, koude materialisme van de cultuur van onze tijd kan overwinnen. Zo kan men misschien de werkzaamheid van alle zangers, zangeressen, pedagogen en therapeuten die volgens Die Schule der Stimmenthüllung werken, vergelijken met de kracht van een plant die loor het taaië asfalt breekt.

Van 3 tot 7 augustus 2012 wordt in het Goetheanum in Dornach voor de eerste keer een conferentie over het thema *Die Welt des Singens* gehouden. Er zullen vertegenwoordigers zijn van de gebieden van zang als kunst, zangpedagogiek en zangtherapie. Zij zullen inzage geven in waar zij staan in hun werk. Verschillende koren zullen in concerten oude en nieuwe muziek laten klinken, en er zal ruimte zijn voor wederzijdse waarneming, gesprek en uitwisseling over de stand en verdere ontwikkeling van de antroposofisch georiënteerde uitvoerende zang.

Zeker zal men daar naar een antwoord op de eerste bovengestelde vraag zoeken. Daarbij zal men proberen de bijdrage in te schatten die de antroposofische zangimpuls geleverd heeft en kan blijven leveren aan de wereldwijd zichtbare tendens dat er weer meer gezongen wordt.

Noten:

1. Valborg Werbeck-Svårdstrom, *Die Schule der Stimmenthüllung*. Verlag am Goetheanum, 2010;
2. volgens Antrho Wiki;
3. zie het boek onder (1) blz. 31;
4. zie documentatie *Anthroposophie wird Kunst* over het congres in München in 1907;
5. bedoeld is de kunstbeweging *Der blaue Reiter* en de revolutionaire gebeurtenissen van het jaar 1917/18 in Rusland en Duitsland;
6. volgens *zur Biografie des Autors* door J. Schriefer in het boek (1);
7. zie in *GA* nr.161 voordracht van 9-1-1915. blz. 23 en meer plaatsen in boek(1);
8. zie *GA* nr.185 voordracht 26-10-1918 blz. 12;
9. bedoeld zijn de onderzoeksresultaten van dr. Alfred Tomatis, die heden ten dage de basis vormen voor vele onderzoeken naar de samenhang tussen het horen en de fonetische uitspraak;
10. het boek van Valborg Werbeck-Svårdstrom behoort van de antroposofische secundaire literatuur tot de boeken die in de meeste talen vertaald zijn.

Thomas Adam werkt sinds 1979 als zangtherapeut en internationaal als docent in cursussen voor zang en zangtherapie. Sinds 2001 leidt hij de beroepsbegeleidende opleiding voor zangtherapie in Duitsland, Brazilië en de VS.

Cileke Angenent is zangeres en zangdocent (www.cilekeangenent.nl)